Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун һаҥата

2011 сыл тохсунньу 20 күнэ чэппиэр №5 (10254)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Улуус дьаһалтатын отчуота

БАХСЫ

Тохсунньу 18 күнүттэн үгэс күрдүк улуус баһыльыгын сылларыы отчуота саҕаланна. Барыта үс болөҕүнэн үлэ барда. Семен Яковлев салалтаах 1-кы болөхсө улуус Мунньаҕын председателэ Василий Гуляев, улуустааҕы культура управлениетын начальника Валерий Герасимов, улуустааҕы үөрэх управлениетын начальника Константин Чичигнаров, улуус кэнсиэлиитин кылаабынай бырааба Александр Коркин, дьиэ тутуутугар управление (ЖСАИ) специалиста Григорий Батарин, "Сахателеком" ААО директора Светлана Васильева, "Чурапчы" ТХПК директора Андрей Ноговицын, ИДьО начальника Константин Дьячковскай, социальнай управление начальникын солбуйаччы Лидия Тосукаева, Пенсионнай фонда управлениетын начальника Варвара Христофорова, спорт отделын начальника Михаил Игнатьев, улуус баһыльыгын тыа хаһаайыстыбатыгар солбуйаччы Александр Филатов, ОДьКХ специалиста Егор Саввин, улуус дьаһалтатын персоналы кытта үлүҥэ специалиста Лена Кириллина, капитальнай тутууга управление специалиста Сардыана Коркина киирдилэр.

Сүрүн дакылааты баһылык Семен Яковлев онорбутун кэннэттэн Бахсы олохтоохторо үгүс ыйытыыны биэрдилэр. Ол курдук, Дьокуускай куоратта бырааһтар калэн миэстэтигэр көрүүлэрин, тиис бырааба кэлиитин, бальыһаҕа лаборант штата көрүллүүрүн, эмп-томп тиһиитин быспакка каларын, газ ситимэ нэһилиэккэ киириитин, тимир кабе техническэй көрүүтүн, общественнай тэриллэ регистрацияланыытын, Дьокуускай куоракка диэри такси оҥоторуу маршрутнай автобус сылдьыытын туһунан ыйыталастылар. Сири документаанаһын ким сэнэрийиитин ыталла. Оту таһынан үүт харчытын, сылгы 1 төбөтүгэр талбыыр ыйыталастылар. Бааһынай хаһаайыстыбалар пенсионнай фондаҕа төлүүр талбыр быйыл улаатыытын, эдэр ыал сүөһүлэниитин, дьиэлэниитин программатын, интернет систиэмэ интэриэйиргэтиллэр. Спутниковай сибээс киирэн нэһилиэктэр сибэккэ кыһалҕалары көрсүбүт буолбуттара. Ол эрэн Бахсыга сибэккэ үлэлиир специалист үлэтэ тохтотуллан, биирдиилэрэн дьон телефоннарын алдьаныытын быһаарар кыһалҕа турар. Маны таһынан участковай оперуполномоченнай үлэтин-хамнаһын туһунан ыйыстылар.

Таһынай таксилары тохтотон муниципальнай автобус маршрутун тэриллэрэ, нэһилиэккэ бырааһтар калаллэрин хаачыйарга, лаборант ыстаатын эбии көрөргө, нэһилиэк дьаһалтатыгар үлэ массыынатын аныырга, кырдьаҕастарга оттук маска көмөлөһөргө эттилэр.

Түмүккэ Бахсы нэһилиэгэ улуус дьаһалтата ыытар үлэтин соҕотоҕунан сыаналаата.

АЛАҐАР

Киэһэ делегация Алаҕар нэһилиэгэр кэлла. Отчуот спортивнай саалаҕа буолла.

Алаҕар нэһилиэгэ оттук маһа аҕыйаабытынан, газ ситимэ киирэрин туруорсар. Биир сүрүн кэпсэтии саҥа кулууп дьиэтин тутуу тула тахыста. Билэрбит курдук, Алаҕар нэһилиэгэ народнай хорунан да, ырыаһыттарынан да биллэр. Ол эрэн дьарыктанар, сыныаллар кинилэрэ хаарбах туруктаахтарынан сабыллан турар. Билитин олохтоохтор спортивнай сааланы кулууп оҥостон олороллор. Ону таһынан соллик бальыһатын, Алаҕарга эмп-томп кэлиитин, почта сырыытын, бааһынайдарга көмө оҥорон фураж атыыгын, суоппар бырааабын, хотон тутуутугар уонна оттук маска көмө, учууталлар айаҥҥа босхо талбыырдэрин, оскуола кэтэх хаһаайыстыбатын, дьоҕус бизнес туһугарыгар интэриэйиргэн ыйыталастылар.

Нэһилиэннэ газ ситимэ киирэрин, саҥа кулууп дьиэтэ тутуларын, уһуйаан дьиэтигэр капитальнай өрөмөөну ыытарга, аптека аҥылларын, нэһилиэккэ автобуһу туруорусса. Толору механизированнай хотону тутуох онтутар кыраллаах механизацияламмыт хотону тутар табыгаһын бааһынай хаһаайыстыбалар эттилэр. Олохтоохтор улуус дьаһалтатын үлэтин соҕотоҕунан сыаналаан баран, үчүгэй саставтаах болох кэлбитин, толору отчуот онгоһуллубутун, улуус баһылыга Семен Яковлев сайын устата сайылыктарга эбэхтэ сылдьыбытын баллэтиллэр. Түмүккэ кулууп тутуларыгар барыы бүттүүн турунан үлэлиэхтэрин эттилэр.

Аграфена КУЗЬМИНА.

ЧАКЫР УОННА ХАЙАХСЫТ: ИККИ АҢЫ ХАРТЫЫНА

ЧАКЫР

Улуус баһылыгын бастакы солбуйаччы Михаил Иванович Лоскин салайар 16 нэһилиэк болоҕо үлэтин Чакыр нэһилиэгиттэн саҕалаата. Олохтоохтор отчуот тахсыбыт "Саҥа олох" хаһыаты иливилэриэр тутан олороллоруттан, дьон-сэргэ 85 кинээхэ тиийэ кэлбиттиттэн да бу тэрээһиҥнэ эпидемиологтаах сыныан кэстэр. Мунньаҕы Чакыр нэһилиэгин баһылыга Татьяна Васильевна Адамова тэтимнээхтик, дьон барыы интэриэйин учуоттаан, эйэни астынар гына ыытта.

Сүрүн дакылааты М.И.Лоскин оҥордо, онтон улуустааҕы ис дьыала отделын начальникын солбуйаччы, милиция майора В.С.Борисов отдел сылларыы үлэтиттэн информацияны. Ыйытыыларга Чакыр олохтоохторо маҥдыы турар суол, субсидия, үүт харчытын туһунан сураспыттарын таһынан таксистар сырыыларыгар хонтуруол туһунан, эдэр ыалга уһаайбаны, дьиэни анааһын тула мунаарар боппуруостарын биэрдилэр. Биир тыллаан, таарыллыбатах эйгэ диэн суох буолла.

Нэһилиэннэ 2010 сылга кэккэ ситиһиилэрдээх, тэриллэн, дьаһанан олоруу да үчүгэйэ хараҥа тута быраҕыллар. Барыта этэҥнэ баран иһэрэ дьон-сэргэ сиэрэйиттэн-хараҕыттан, кэлбит делегацияны кытта кэпсэтиигэ эйэҕэриттэн да биллэр. Чаҥырдар 2010 сылга улууска ыытыллыбыт бары эйгэни хабан туран тахсар түмүктээх күрэхтэһиигэ үһүс бириистээх миэстэҕэ тахсыбыттара, Саҥа дьыл эрэ иннинэ күн кулууттарыгар 200 тыһ.солк. суумалаах саҥа аппаратураны бырайык суруйан туппуттара, улууска эдэр ыалга бириллэр субсидия харчытыгар тиксибит 8 ыалтан иккэтэ бу нэһилиэк ыччаттара буолаллара да саҥа сылы үчүгэй настарыйыаннаалаах көрсөрүгэ олук буолбуттар. Нэһилиэннэ бэйэтин көрүнэн, табатык дьаһанан олороро, дьон амарах сыныаннааҕа бу сайын Мэҥэ-Хаҥалас улууһун Оросселуода бөҕүөлэгэ уоттаах барбыттар Чакыр дьоно сүөһүнэн кэмэҥу онгорбуттарынан да дакаастаан.

Этиилэрэ да балачча кэһии ыытыннаа. "Тоох" бааһынай хаһаайыстыба салайаччыта Н.И.Неустроев аастыт сылтан племенной хаһаайыстыба тэринэн баран сайылыктааһынна сир ыраах мэҥэйдэри көрсүбүтүн быһаарарга көрдөстө. Эмиэ бааһынай хаһаайыстыба салайаччыта Е.Н.Старостин нэһилиэгэ аастыт сылга өр төрөөбүнэ алгыстыбытын, олохтоох оскуола дьиэтэ эргэрбитин уонна Чакыр спортивнай нэһилиэк буоларын баллэтэн туран, оскуола Чурапчытаабы спортивнай интернат-оскуола филиала буоларын туруорсуу боппуруоһун көрөргө уонна саҥа оскуола сыалтын нэһилиэннэ хүүһүнэн саҕаларыгар бэлэм дойдулаахтарын ыҥырда. "Спортивнай оскуола филиала буолуу үлэһит штата көрүллүүрүгэр, үөрэнээр оҕо ахсаана алгыстыгэр тиһүү буолуо этэ. Оттон сваяны бэйэбит, ким сүөһү туттаран, ким харчынан көмөлөһөн, саҕалаатарбыт, баҕар, кэмэ кэстүө этэ", - диэн бу этиитин быһаарар.

Нэһилиэк үһүс бириистээх миэстэҕэ тахсарыгар быһаарар күүһүнэн буолбут тыа хаһаайыстыбатын эйгэтин өрө тардыыта дьаныардаахтык үлэлиир "Чакыр" кооператив салайаччыта С.И.Михайлова кооператив үлэтэ нэһилиэннэҕэ улахан көмө буоларын өйдөөн туран биирдэ үлэлиргэ бэлэм дойдулаахтарын ыҥырда уонна сайынгы оҕо ураанньалаан лаагырдарын сөргөхсүтэргэ оскуола, дьаһалта, төрөппүттэр үлэлэһэллэриигэр этэ.

Олохтоох оскуола директора А.В.Неустроева 2010 сылга Чакыртан төрүттэах улуу суруйааччы С.С.Яковлев - Эрилик Эристиин төрөөбүтэ 100 сылын туоларынан кэнэ айымньыларын бэлэм сомоҕо кэнигэ оҥорон таһаарарга үлэ саҕаламмытын информацияны. Онуоха Эрилик Эристиин хаартыската аҕыйаҕынан, кэнигэ хаартыска оттунан киэргэтиллэ суох кэриэтэ буолар балаһыаннаалааҕынан, "Саҥа олох" РИХ ГУ реставрациялаа кэмэҥу онгороруттар көрдөстө. Олохтоох ыччат В.В.Егоров бу нэһилиэктэн иккэ эдэр ыал, олох иэстэригэр кэпсэтиигэ эйэҕэриттэн да биллэр. Чаҥырдар 2010 сылга улууска ыытыллыбыт бары эйгэни хабан туран тахсар түмүктээх күрэхтэһиигэ үһүс бириистээх миэстэҕэ тахсыбыттара, Саҥа дьыл эрэ иннинэ күн кулууттарыгар 200 тыһ.солк. суумалаах саҥа аппаратураны бырайык суруйан туппуттара, улууска эдэр ыалга бириллэр субсидия харчытыгар тиксибит 8 ыалтан иккэтэ бу нэһилиэк ыччаттара буолаллара да саҥа сылы үчүгэй настарыйыаннаалаах көрсөрүгэ олук буолбуттар. Нэһилиэннэ бэйэтин көрүнэн, табатык дьаһанан олороро, дьон амарах сыныаннааҕа бу сайын Мэҥэ-Хаҥалас улууһун Оросселуода бөҕүөлэгэ уоттаах барбыттар Чакыр дьоно сүөһүнэн кэмэҥу онгорбуттарынан да дакаастаан.

Этиилэрэ да балачча кэһии ыытыннаа. "Тоох" бааһынай хаһаайыстыба салайаччыта Н.И.Неустроев аастыт сылтан племенной хаһаайыстыба тэринэн баран сайылыктааһынна сир ыраах мэҥэйдэри көрсүбүтүн быһаарарга көрдөстө. Эмиэ бааһынай хаһаайыстыба салайаччыта Е.Н.Старостин нэһилиэгэ аастыт сылга өр төрөөбүнэ алгыстыбытын, олохтоох оскуола дьиэтэ эргэрбитин уонна Чакыр спортивнай нэһилиэк буоларын баллэтэн туран, оскуола Чурапчытаабы спортивнай интернат-оскуола филиала буоларын туруорсуу боппуруоһун көрөргө уонна саҥа оскуола сыалтын нэһилиэннэ хүүһүнэн саҕаларыгар бэлэм дойдулаахтарын ыҥырда. "Спортивнай оскуола филиала буолуу үлэһит штата көрүллүүрүгэр, эрдэрэ үлэ өнтөөхтүк барда диэн сыанабылы биэрдилэр.

Этиилэрэ бааһынай хаһаайыстыба салайаччыта В.Е.Федоров кытыына. Кини: "Хайахсыт Эрилик Эристиин аатынан совхоз бытаан хаамыыгаах отделениетынан биллэрэ. Онуоха нэһилиэннэ менталитета да атахтыыр. Маннык кооперацияны киллэрэр уустук, эйбэх ыарахаттары көрсөрбүт биллэр. Онон тыа хаһаайыстыбатын управлениетын, специалистарын кооперацин боппуруостарыгар аһаҕастык, чутастык үлэлэһэриэхтэригэр көрдөһөбүн", - диир. Пенсионер М.Е.Васильев улууска саллык ыарыыта туруута улуус үрдүкү салалтатыттан быһаччы тутулуктаах диэн болжоотуур. "Ирдэбил быыһыгынан үүт туттараччылар флюорографияҕа түһэрбит булгуччулаах. Бу аппараат улууска соҕотоҕо эрэ, сүөһүнү кытта үлэлэһэр дьон бириэмэ бүлбэкка, харчы кыаллыбакка кэмигэр түспэтэриттэн ыарыы уураан, тэлэйэн биэрэриэр усулуобуйаны олохтуур. Маннык аппараты нэһилиэк аайы, саатар кэннэҥэн, туруорар тоҕо кыаллыбатый? Биһиги оскуолабыт Ил Түмэн бастакы председателэ, саха чулуу уола А.П.Илларионов аатын сүгэр. Афанасий Петрович олохтон барбыт бастакы күннэригэр кини биирдэ үлэлээбит, алтыныт дорообо-атастара саҥа оскуоланы туруорсарга, тутарга биэрбит тылларыгар турбатылар. Маннык улуу кэһии аатын сүгэр оскуола материальнай балаһыанньата мөлтөҕө - улуус бүттүүнүн кыбыстар дьыалата. Инэр уу Хайахсыыка сытыытык турар. Улахан үөрүүнү таһаарбыт, харчыны хамсаппыт аатырбыт водоводтутун сатаан туһамматыбыт. Билитин маннык балаһыанньалаах олорорбутуттан М.Е.Николаев улаханнык хомойоро, кэлэйэрэ буолуо. Бу үлэни сөргүтүөххэ. Улуус дьаһалтата нэһилиэктэрин баһылыктарын сылга биирдэ буолбакка, квартал аайы отчуоттатара наадалаах. Сыыһалаах буоллахха көмөлөһүөххэ, мөлтөх буоллахха тохтотуохха, ситиһиилэх буоллахха хайҕыахха. Нэһилиэги салайан олорор кинээхэ хонтуруол үөһэттэн мэлдьи наада", - диэн этэр.

Уһуйаан үлэһитэ В.А.Дорофеева тыа хаһаайыстыбатын специалистара нэһилиэктэргэ дьону кытта көрсүһүүлэрин чаастатык тэриллэриэр этэ. Улуус уонна нэһилиэк баһылыктарын отчуоттара Правительство отчуотун кытта салгай уоскубакка, сылга кэккэтэ тэриллэриэр бэлэтэн тиэрэтэ. "Роспотребнадзор тэриллэтэ нэһилиэккэ тахсан тутуһуу-хабыһыы, бобуу-хаайыы үлэтин ыытар дьаныы, улуус кэнсиэ көрөрүгэр саарбахтыыбын. Киримат помпонан толору, тыаттан киирбит кэнэ туалет диэни булбат. Дьон олус чаҥчарыктык олорор. "Маҥчаары оонньууларын" маннык сирдэхтэ уоттаах көрсебүт дуо? Онон ыраахтыыны улуус кэниттэн саҕалыахха", - диэн тыа кэһиитин хараҥын саамай сөптөах болжоттоотэ этэ. Чаҥынай хаһаайыстыбалаах А.Н.Кузьмина тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар бороотуой нэһилиэннэҕэ дьаһалта өттүттэн болҕомто суох диэн санаатын этэ. Бу этии устуран хомуруйуута, күргүйдэһиигэ кубулуйда.

Дьаһалта отчуотун бу бөлөҕө биир күн иһигэр иккэ араас хартыынаны көрдө. Олунньу ыйа Правительство отчуотуттар туруоруллар боппуруостар, этиилэр этиилэр сиэрдэхтэ уонна аныы кэм ирдэбилинэн культурнай, сөптөах буолаллары нэһилиэктэр баһылыктара, субалэрэ бу күннэрэ дьоннорун-сэргэлэрин кытта үлэлэһиллэрэ наадата эсэ төгүл тирэхтэ.

Оксана ТРОФИМОВА.

Тыа хаһаайыстыбатын сайдыыта

БОРОДУУКСУЙА ТАБААР БУОЛАН ЭРГИЙИИТЭ – ДОХУОТУ УЛААТЫННАРЫЫ СҮОЛА

Саха Республикатын Президенин Анал этиитин дьүүллэһии

Республика Президиэнэ Е.А.Борисов Анал этиитигэр тыа хаһаайыстыбатыгар бюджеттэн тыырыллан бэриллэр үп кэдьүүһэ суох ороскуоттанарын, тыа хаһаайыстыбата ыал кэмэлтэ хаһаайыстыбаларыгар кубулуйар туруктаах аһаҕастык, кырдьыктаах балиэтээтэ Баччаанта дылы республика иһитиннэрэр, көрдөрөр тэриллэрэ, бал, соҕоҕор салалта да өттүттэн, бириэхэ тыа хаһаайыстыбата "хайдах курдук динамичнайдык сайдан иһэриттэн" бэйэлэрэ даҕаны өөрүлүөрүн кэтэсиллэрэ.

Президент тыа хаһаайыстыбата маннык балаһыанньатыттан тахсар үс хайысханы тоҥоҕолоон туруорда:

1. Табаарынай бородууксуйа оҥоһуутун лаппа албэтиини;
2. Кооперациялааһыны альын сүһүнэхтэн тэрийэн кэнэтиини, кооперациянан табаар оҥороччулар үгүс өттүлэрин хабыыны;
3. Тыа хаһаайыстыбатын производствотын бодөҥсүтүүнэн уонна саҥа технологиялары киллэриннэн сайыннарыыны.

Президент бу саамай сөптөөх хайысхалары тыа хаһаайыстыбатын иннитигэр туруорбутун ханнык суоллары-иистэри тобулан олоххо киллэриэххэ сөбүй?

Мин саньахпар, билигин республикаҕа икки сыыһа хайысха мөкүүрү тардар. Бастатан туран, бу кэнэҕэһин улахан охсуулаах буолар өйдөбүллэртэн босхолонуохха наада.

Маҥнайгыта: Урукку совхоостар курдук государство үбүлүүр, көрөр хаһаайыстыбаларын тэрийии бириги тыабыт хаһаайыстыбатын мэктиэлиир диэн Государство билиҥҥи ыытар политиката государство бас билиилээх хаһаайыннаһын форматыттан аккаастанар кэмигэр кыаллыа дуо? Хайа уонна онтук хаһаайыстыбалары тутуурга сыллата бюджеттэн 50-60 млрд солкуобайы утуу кыаллар сорук дуо? Аан дойду олорор, сайдар олоҕун оҥкула саамай хаһаайыннаһын эффективнэй форматынан чаһынай бас билии буоларын көрдөрө олорор кэмигэр.

Иккиһэ: Сорохтор табаарынай бородууксуйаны оҥорботтор диэн ыал кэтэх хаһаайыстыбатын өйүүрү сыыһанан аҕыллар.

Билиҥҥи туругунан, ыал кэтэх хаһаайыстыбата баар ынах сүөһү - 50,3%, сибиинньэ - 30,3%-ын тутан олорор, оҕурут аһын, хортуоппуй үүнүүтүн 80-85 %-ын эмиэ кинилэр үүнэраллэр.

Саха сиригэр тыа сирин нэһилиэнньэтэ олоҕун тутулун сүөһүтэ, сылгыта суох айгыраппат буолар ханнык да балаһыанньата суоҕа барыбытыгар биллэрэ чахчы. Далэҕэ, урукку Федерация Сэбиэтин Председателэ Строев: "Социальная жизнь села - это даже не только крестьянский вопрос. Это освоение территорий" - диэн этиэ дуо? Нэһилиэнньэтэ суох сирдэрэ атын омук киириитэ чахчы баар буолбутуттан дьиксинэн эпит этиита.

Президент туруорбут хайысхаларын олоххо киллэриигэ билиҥҥи государствоттан үүт оҥоһуутугар субсидия бэриллэрин туһанан ханнык көҕүлүүр механизмнары олохтоон нэһилиэнньэ аахсар дохуотун улаатыннарыахха сөбүй?

I. Табаарынай бородууксуйаны эйбэтии туһугар үүт соҕотуоппаланар сыанатын киилэ үүкэ 15-20 солк. дылы оҥоруу –кыаллар сорук.

Билиҥҥи астыыр комбинаттар сылга 45 тыһыынча тоннна үрүҥ ас арааһын, 6 тыһыынча тонна арыыны оҥорор кыамталара республикаҕа таныллан тураллар. Ол кэмнэ республикаҕа сылга баара эрэ 20-21 тыһыынча тонна үрүҥ ас арааһа оҥоһуллан атыылаанар. Онтон уратыта арыылаанар, онон ыарахан сыанаҕа кыайан турбат. Астыыр комбинаттар үрүҥ ас арааһын астаан атыылааһыннарыттан киллэрэр барыстарыттан бу аҕыс сылы быһа үүт соҕотуоппатын сыанатын улаатыннарбатылар. Киилэ үүт соҕотуоппаланар сыаната (сайыҥҥы кэмҥэ аҕыйах сайылыктар үүттэриттэн ураты) 2,5 солкуобайынан хаалла.

Билиҥҥи Тыа хаһаайыстыбатын министерествота саҥа көрүлүүр механизм бытыыстынан үүт биир киилэтигэр сүрүннэн субсидия сууматын улаатыннаран, 30 солкуобай оҥорор былааны оҥоро сатыыллар. Ити субсидия үбэ эбиллиитин, ескөтүн бюджеттэн эбии үп көрүллэр буоллаҕына ким утарыай? Онтон тыа хаһаайыстыбатын атын салааларын: сир оҥоруутун, мелиорация үлэтин, эбэтэр үөрдэн иитэр сылгы салааларыгар көрүллэр үптэн кыччатан туран үүт субсидиятын улаатыннарыы ити салаалар сайдыыларын атахтыа суоҕа дуо?

Өскөтүн үүт оҥоһуутугар үп бюджеттэн эбии тыырыллан кэлэр балаһыанньата суох буоллаҕына, Президент ыйыытын толороро бириҥҥи маннык этиилээхпит:

1. Бюджети таһынан үбү киллэрэн киилэ үүт соҕотуоппаларын сыанатын 15 - 20 солкуобайга тириэрдии.
2. Табаары оҥороччулар оҥорор бородууксуйаларын эргитэр, атыылыыр рыноктарын аттаран туһаныы, чуһаһатыыны тэрийии.

Үүт оҥоһуутунан республикаҕа 14 улуус сүрүннэн дьарыктанар. Бу улуустарга баар ыанар ынах 89% - на иитиллэн турар. Табаар оҥороччулар бородууксуйаларын эргитэр рыноктарын аттарыынан улуустар киин астыыр комбинаттарын оҥорон таһаарбыт бородууксуйаларын куораттарга, рабочай бөһүөлэктэргэ атыылыыр буолуулларын ситиһиэххэ наада.

Куораттарга киин астыыр комбинаттар сылга 20 тыһыынча тоннна үрүҥ ас арааһын киилэтин ортотунан 40 солкуобайга батарар балаһыанньалара баар, оннооҕор кыһыын горнайдар суораттара 70 солкуобайга хамаҕатык барар. Сылга киин астыыр комбинаттар тастан 800 малуйүөн солкуобайы (20 000 тонна 40 солк.) киллэрэн бэйэлэрэ соҕотуоппалыыр үүттэрин киилэтин 20 солкуобайга диэри төлөөһүү олохтуохтарын сөп. Билигин бириҥ ынахтан олохтоммут квотаҕа хаайтаран 970 киилэ үүтү туттарар буоллаҕына, үүт соҕотуоппатыгар квота олохтоммот буолан аҕыйах сылынан ынахтан 2000 - 2500 киилэ үүтү туттарар кыахтара баар буолан иһиэхтэрэ эта.

Улуустар үрүҥ ас арааһын астаан ыарахан сыанаҕа туруоран эрэллэрин куораттар тастарыгар баар улуустар үлэлэрин саҕалааһыннара да көрдөрөр. Соторутааҕыта үүт аһы астааһыны киинэн дьарыктанар улуустар 2010 сыл 9 ыйын түмүгүнэн ханаластар 1577 т., суоҥаардар 1214 т., өлүөхүмэлэр 1283 т., ньурбалар 1100 т., мэҥэ -ханаластар 1604 т. үрүҥ ас арааһын астаан атыылаатылар.

Бу схеманан үлэлэһии үчүгэй оруттэрэ ханнык түмүкэ тириэрдэрий?

1. Үүтүнэн дьарыктаныы барыстаах үлэ салаатыгар тахсар. Билигин үлэлиир схеманан табаар оҥороччу бириҥ ынахтан сылга 19600 солк. (970 киилэ үүт * (17,5 солк. + 2,5 солк.)) дохуоту аахсар. Саҥа схеманан 970 киилэ үүт * (17,5 солк. + 20 солк.)) = 36375 солк, онтон сыыйа үүт туттарыытын биир ынахтан 2000 киилэ туттарар буоллаҕына биир ынахтан аахсар дохуота 2000 киилэ үүт * 37,5 солк = 75 000 солк. тиийиэ. Нэһилиэнньэ аахсар дохуота хас эмэ төгүл улаатар кыахтара үөскүүллэр.

2. Үүт оҥоһуута барыстаах салааҕа тахсыыта үүтүнэн дьарыктаныы сыыйа идэтийиигэ тиийиэ. Үүтү оҥоруу лаппа улаатыаҕа, табаар буолан бородууксуйа оҥоһуута, атыыланыытын кэмэлэ хас да төгүл алгыс.

3. Киин астыыр комбинаттар күннэтэ үүтүнэн туттарар табаар оҥороччулары кытта үлэлэһэн, кинилэргэ экономическай рентабельностара кыра нэһилиэктэрэ арыы собуоттарын көрүүтүн - харайыыттан босхолонуу буолуо эта.

II. Табаарынай бородууксуйаны эйбэтиигэ нэһилиэктэр кыахтарын тардыы.

Үүт соҕотуоппатын уонна астааһыны тэрийии билиҥҥи үлэлиир схемата нэһилиэктэргэ үлэлиир табаар оҥороччулар күннэтэ кыһанан туран үлэлиир балаһыанньаларын кыайан оҥорбото. Оҥоһуллар бородууксуйаны соҕотуоппалаах, астааһыныынан уонна батарыынан улуус киинин астыыр комбинаттарын үлэһиттэрин кыһалҕалара буолан үлэлии олороллор. Суола - иҥнэ малтах, киин астыыр комбинакка күннэтэ үүтүнэн туттарар балаһыанньалара суох нэһилиэктэр олохтоохторо квота иҥинэн үүттэрин субсидияны ылар кыһалҕыттан арыы сыахтарыгар туттаран олороллор. Оҥоһуллубут бородууксуйа туох ас буолан, төһөҕө атыыламмытыгар, атыыламматаҕар төрүт да кыһамматтар, кыһанарса ханнык да интэриэстэрэ суох.

Маннык нэһилиэктэр олохтоохторун ханнык үлэни олохтоон үүт ас эйбиритэр, атыыланыыттыгар кыһанар буолуулларын ситиһиэххэ сөбүй?

Бастатан туран үөһээ балиэтэбиппит курдук бу нэһилиэктэргэ олорор табаары оҥороччуларга таббаардарын атыылыыр рыноглы чуһаһатыы буолуо эта. Билиҥҥи туругунан онтук рынок улуус киинэрэ буолуохтара, манна улуустар нэһилиэннньэлэрин 60% - на олохсуйда. Ол иннитэн нэһилиэктэргэ баар арыы сыахтары нэһилиэктэр бас билиилэриттэр бэриэхха. Бу нэһилиэктэргэ баар ыанар ынах ахсаанынан үүт субсидиятын оннугар 20 000 солкуобай бэриэхха. Арыы сыахтар базаларыгар нэһилиэк аҕыйах үүтү тутар, астыыр уонна батарар кооперативтары тэрийиэхха. Үүт тутуутугар квота да, субсидия да суоҕунан үүтү астаан батарыы иһин, бу тэриллэр кооперативтар ороскуоттарын сабар гына, туттарыллар үүт хас эрэ быыһынын дуоҕабар быыһыытыран ылыахтаахтар. Нэһилиэктэр салалталара үүт тутуутун уонна атыытын хаччыйар сыалтан улуус киинигэр анал маҕаһын аһан үлэлэтиэхтээхтэр. Оччоҕуна үүт сыаната арыы оҥорордоорбэр ыарахан сыанаҕа батарыллар схемата оҥоһуллуо. Бородууксуйа атыыланыытыттан киирбит үптэрин кооператив иҥи төһө үүтү туттарбытынан көрөн ый аайы аахсан иһиэхтээх.

Ыспыраапка курдук: Сорохтор ынах төбөтүгэр субсидия бэриллэрин тоҕо эрэ утаралларын. Дьиҥэр аан дойдута, оҥорон таһаарыыны көҕүлүүр иннинэ оҥоһуллубут бородууксуйаҕа буолбакка, бородууксуйа оҥоһуллар сүрүн фондалар улааталларыгар государство көмөтүн оҥороллор. Ол да иҥин тыа хаһаайыстыбатыгар государство көмөтө бааһына гектарыгар, биһиги усулуобуйабытыгар үүлүт, эпвет төһө ынах баарыттан тутулларынан, ыанар ынах төбөтүгэр государство көмөтө баар буолуута, бу туох да сыыһа дьаһал буоллбатах, экономика сокуонун ирдэбилэ.

Бу этиллэр схеманан үлэни ыытыы ханнык үчүгэй оруттэрдээҕий?

1. Табаар оҥороччу аахсыахтаах дохуота төһө сатаан тэриналлэриттэн улаата турар балаһыанньата баар буолар;
2. Үүт ыаһыныгар уонна туттарыытыгар ханнык да хааччахтааһын суох буолан ынахтан үүтү ыаһын улаханнык үрдүү, оҥоһуллар бородууксуйа улаата турарыгар нэһилиэк салалтата, хас биирдии үүт туттараччы күннэтэ интэриэстэнэр уонна кыһаллара баар буолар;
3. Билиҥҥи туругунан улууска биир, икки астыыр, батарар кооперативтар үүнүүр буоллахтарына, саҥа схеманан үлэлэһии нэһилиэк аайы саҥа кооперативтар баар буолуулара хааччыллар;
4. Оҥоһуллар, атыылаанар бородууксуйа хаачыстыбата үчүгэй буолуута ситиһиллэр. Улуус киинин олохтоохторо хайа нэһилиэк бородууксуйата ыраас, мөлүйүгэс буоларын тала сылдьан атыылаһыылара дьиҥнээх конкуренцияны үөскэтиэ;

Кистал буолбатах сорох улуустарга көрдөрүүлэр барыта чуолкай буолбаттар, биһиги этиилэрбит үлэҕэ киирдэхтэриэ биириинэнэн отчуоттааһыннар төрүөттэрэ хайа да көрүнүнэн тахсар кыахтара сүтэллэр.

III. Тыа хаһаайыстыбатын оҥорон таһаарар салааларын бөдөҥсүтүү, үлэҕэ технологияны киллэрии.

Саха сирин тыатын сиригэр биһиги курдук суола - иҥнэ суох улууска, чаһынай бас билиигэ олоҕурбут 100 - 200 төбө ыанар ынахтаах хаһаайыстыбаны тэриэр, үүгүстэргэ кыаллыбат суол. Иккис өттүнэн [illegible] хаһаайыстыбаларынан олорон үлэҕэ саҥа технологияны туттубакка сайдарга сананыы кэнэҕэскитэ суоҕа чахчы.

Калиҥҥи сылларга үгүс кэпсэтии, мөкүүр кэннитэн биһиги Сахабыт сирин нэһилиэктэриигэр фермердэр 50 ыанар ынахтаах буолуулара бары өртүнэн табыгастаах, үлэҕэ кэдьүүстээх. Саҥа технологиялар киирэн үлэ усулуобуйата тупсуутугар, ылыллар бородууксуйа хаачыстыбалаах буоларыгар улахан иннэлээх өйөөһүн буолла.

Бу ирдэбиллэргэ толору эпиэстиир ферманы Дьокуускай куорат аттыгар Мархаҕа "Якутпроект" институт бырайыактаан тутта. Фермэ өссө биир уратыта кини үһүн 50-70 сыл хамсаабакка үлэлиигэ оҥоһуллубут ферматын акылаата буолар. Ферма кэлүөкэттэн кэлүөнэҕэ үлэлии турарга аналлаах.

Президент анал этиитигэр сүөһү иитиигэр саҥа технология үлэлиигэр аналлаах фермалары тутуута сыллата инвестиция көрүллүөхтээҕэ тыа хаһаайыстыбата сайдар төрүттэрэ баар буолар кыахтаммыта, тыа сирин олохтоохторун баҕарбыт баҕалара.

IV. Уматык.

Ынах сүөһү ахсаана сыллата аҕыйыы туруутугар биричиинэнэн калин сылларга тэйиччи сиргэ оттоммут оту тиэйиигэ өссө сыаната улаата, ыарыы турара буолла. Бу боппуруос хайа да өттүнэн быһаарыллыбат буолуута балаһыанньа уустугун өссө диринҥэтэр кутталлаах. Билигин көстөн ордук ыраах сиртэн биир оту тиэйтэрии улуустарга 7 тыһыынча солкуобайга тиийдэ.

Биһиги этиибит: Улуустар дьаһалтыбатыгар саҥаны олохтоохуннга олохолан эрэллэр. Бу олус үчүгэй саҕалааһын. Биһиги санаабытыгар сүөһү иитиигэр балай да хамсааһыны таһаарар сыалтан, ыал төһө сүөһүлээҕиттэн, сылгылааҕыттан көрөн төбөтүгэр 50 диигэрэ уматыны сыанатын үйүнан төлүүрү олохтуур буоллар улахан кэскиллээх дьаһал буолуо эта.

ААШАДРИН,
1997 - 2002 сылларга улуус баһылыга,
Республика Бочуоттаах гражданина.

Сыл түмүгэ

КЭСКИЛБИТ – БАСТЫҢ ҮӨРЭНЭЭЧЧИЛЭРБИТ

Тохсуннью 17 күнүгэр үгэскэ кубулуйбут улуус баһылыгын оскуола оҕолоругар анаммыах бааллар буолан аастылар. Барыта300 үөрэнээччи кэлэн кыттыбыны ылан бардылар.

мир призера, бастакы спортивнай разрядтаах (тренера улуус старшай тренера И.А.Дорофеев), Гуляев Айсен (Алаҕар орто оскуолата) илиҥнэ единоборствоҕа (дзюдо-джитсу) Европа кубогын чемпиона, арааҥ ыстаах (тренера Е.Е. Куприянов); Ушницкай Вася (Д.П.Коркин аатынан Чурапчытаабы оҕо спортивнай интернат-оскуолатын 11-с кыл үөрэнээччита)-шашкаҕа клубнай хамаандаларга Европа чемпиона, Аан дойдутаабы юниордар икки ардыларыгар первенство чемпиона, Аан дойдутаабы юниордар икки ардыларыгар первенство призера, Россия чемпиона, туризм тэтимнээх программаҕа Европа первенствотын чемпиона, спорт маастара Нидерланд Королевствотын Голландияҕа ыытыллыбыт аһаҕас чемпионатыгар дьахталларга иккис миэстэлээх (тренера Н.Н. Кычкин СР үтүөлээх тренера, улуус старшай тренера); Коркин Алена (Д.П.Коркин аатынан Чурапчытаабы оҕо спортивнай интернат-оскуолата) көҥүл туруруга Россия чемпионатын призера, СР чемпиона, Дальнай Восток ФО кадеттар икки ардыларыгар үһүс миэстэлээх, Украинаҕа Иваново-Франковскай куораккка күрэхтэһиигэ үһүс миэстэлээх, Минскэй уонна Стамбул куораттарга ыытыллыбыт күрэхтэһии иккис миэстэлэрин хаһаайына, Г.Чернядьев аатырыгар кандидат (тренердэрэ СР үөрэҕириитин туйгуна, СР физическай культуратын туйгуна Е.И.Яковлев, аан дойдутаабы кылаастаах маастар, улуус старшай тренера Д.Р.Неустроев); Барашков Гриша (улуустаабы гимназия 9-с кыл үөрэнээччита) СР боксаҕа чемпиона, Амур кубогар Дальнай Восток турнирын чемпиона, Биробиджан куораккка ыытыллыбыт Бүтүн Россиятаабы турнир призера, "Азия оҕолоро" фондатын биринчигэр республикатаабы турнир призера, бастакы спортивнай разрядтаах (тренера улуус старшай тренера И.А.Дорофеев), Гуляев Айсен (Алаҕар орто оскуолата) илиҥнэ единоборствоҕа (дзюдо-джитсу) Европа кубогын чемпиона, арааҥ ыстаах (тренера Е.Е. Куприянов); Ушницкай Вася (Д.П.Коркин аатынан Чурапчытаабы оҕо спортивнай интернат-оскуолатын 11-с кыл үөрэнээччита)-спортивнай акробатикаҕа Дальнай Восток первенствотын чемпиона, Бүтүн Россиятаабы турнир призера, РФ спордун маастарыгар кандидат (тренера СР физическэй культуратын уонна спордун туйгуна Д.И. Чаҕаан); Федоров Коля (Соловьев орто оскуолатын 9-с кыл. үөрэнээччита) СР первенствотын чемпиона, "Шиповка юных" Дальнай Восток турнирын призера, национальнай ыстаныыларга улуус чемпиона (тренера СР физическэй культуратын туйгуна, 2010 с түмүгүнэн физическэй культураҕа тыа сирин бастыҥ учуутала М.Ф. Горохова); Монастырев Петя (Чурапчы орто оскуолата) СР чемпиона, СР оскуола үөрэнээччилэрин икки ардыларыгар "Олимпийские надежды" сайынгы спартакиадаларын чемпиона (тренера А.Ф. Иванов), Захарова Оля (Кытаанах орто оскуолатын 8-с кыл. үөрэнээччита) хайыһарга СР чемпиона, "Федерация кубога" СР первенствотын 3-с миэстэлээҕ, СР сүүмэрдэммит хамаандатын чилизнэ, 1 спортивнай разрядтаах (тренердэр СР үөрэҕириитин туйгуна К.М.Тимофеев, Д.Н. Иванов); Молуков Айсен (Одьулуун орто оскуолатын 11-с кыл үөрэнээччита) мас тардыһыытыгар СР чемпиона, СР спордун маастарыгар кандидат (тренера СР физическэй культуратын уонна спордун туйгуна Е.С. Капитонов), Герасимова Саша (Дьаҥа нитии уонна үөрэтии кэнниттэн 11-с кыл. үөрэнээччита) буулдьаһан ыытыыга СР чемпиона, СР чемпионатын призера (тренера И.С.Толстоухов), "2010 сыл бастыҥ общественника" номинацияҕа Семенова Карина (Алаҕар орто оскуолата) КВН улуустаабы, республикатаабы күрэхтэрин кыттыылаҕа, оскуола бэйэни салайыыытын чилизнэ, "Хотугу сулус" юнкора, саха литературатыгар улуус олимпиадатын призера Никитин Андрей (Болтоно орто оскуолата) оскуола президенэ, туризмҥа республика күрэҕин призера, Васильев Сема (Дириҥ орто оскуолата) оскуола общественнай олоҕун актыыбынай кыттаччыта, кылаас лидера, "Альк паруса" оҕо общественнай түмсүүтүн активиһа, Пермяков Аркан (Тялей орто оскуолата) оскуола сэбиэтин чилизнэ, бастыҥ спортсмен, "Уруй, Улуу Кыайыыта!" улуустаабы фестиваль, "Хотугу сулус" телевизионнай конкурс лауреата, Макаров Дима (Сыланг орто оскуолата) "Долгун" оскуола бэйэни салайыыытын сэбиэтин чилизнэ, брейк-данска оҕо коллективын салаһаччыта, спортсмен, Протасова Алена (Хайахсыт орто оскуолата)-улууска, республикаҕа олгуйдо конкурстарын лауреата, Турциҥа норуоттар икки ардыларынааҕы фольклор фестивальын кыттыылаҕа, Васильева Ирина (Чаҥыр орто оскуолата) "Хотугу сулус" телевизионнай конкурс дипломана, аэробикаҕа, саахымаҥка улуус призера, Попов Костя (С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата) оскуола президенэ солбуйаччыта, физикаҕа, математикаҕа, нуучча тылыгар улуус олимпиадаларын призера, Матвеева Инна (Чурапчы орто оскуолата) оскуола бэйэни салайыыытын президенэ, Турциҥа норуоттар икки ардыларынааҕы "Фомгет" фестиваль лауреата, Пинигин Ваня (ЧРОСИО) оскуола вице-президенэ, "Альфа" ЮДМ кулуубун чилизнэ, "2010 сыл бастыҥ үөрэнээччита" номинацияҕа Яковлев Василий (С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата) историяҕа, правоведениеҕа, географияҕа улуус олимпиадаларын кыайыылаҕа, призера, "Иннигэ хардыы" региональнай НПК дипломана, Макарова Уляна, (Хатылы орто оскуолата) туйгун үөрэнээччи, саха литературатыгар, правоведениеҕа, обществознаниеҕа улуус олимпиадаларын кыайыылаҕа, призера, Москва куораккка ыытыллыбыт краеведениеҕа олимпиада супер-финалиһа, "Хамса солко алаастардаах Хатылыбыт барахсан" юбилейдаах сонуна, Дьяконова Розалия (ЧРОСИО) физика олимпиадатын суперфиналиһа, "Мин иннигэр идэм" республикатаабы өйтөн суруйуу конкурсун кыайыылаҕа, Суруйааччылар союзтарын 75 сылыгар анаммыт үөрэнээччилэр икки ардыларыгар литературнай конкурс призера, Захарова Василина (Чурапчы улуустаабы гимназията) туйгун үөрэнээччи, физика, математика олимпиадаларын призера, политехническай олимпиада суперфиналиһа, "Иннигэ хардыы" республикатаабы НПК кыайыытаҕа, Фомина Мария (Амма орто оскуолата) туйгун үөрэнээччи, "Брейн-ринг" республикатаабы интеллектуальнай оонньуу кыттыылаҕа, "Бессоновскай аҕалар" республикатаабы НПК дипломана; Неустроева Милицора (Одьулуун орто оскуолата) улуустаабы физико-математическай күрэҕин кыайыылаҕа, английскай тылга республикатаабы эдэр тылбаасчыттар конкурстарын дипломана, "Портфолио" бүтүн Россиятаабы үөрэнээччилэр конкурстарын дипломана, техническэ улуус призера; Попов Афанасий (Тялей орто оскуолата) историяҕа улуус олимпиадатын призера, экономикаҕа региональнай олимпиада супер-финалиһа, "Уруй, Улуу Кыайыыта!" улуус фестиваль лауреата; Сивцев Егор (Алаҕар орто оскуолата) информатикаҕа, английскай тылга, математикаҕа улуус олимпиадаларын кыайыылаҕа, призера, информатика олимпиадатын супер-финалиһа; Трофимова Саина (Сыланг орто оскуолата) туйгун үөрэнээччи, биологияҕа, химияҕа улуус олимпиадаларын кыайыылаҕа, призера, Иванова Тина (Мугудай орто оскуолата) туйгун үөрэнээччи, психологияҕа, нуучча тылыгар, химияҕа, саха тылыгар улуус олимпиадаларын призера) кыайыылаахтарынан буоллулар. Онуоха таһынан Дириҥ орто оскуолатын 3-с кылааһын үөрэнээччита Коля Захаров быыыл саахымаҥка Дальнай Восток чемпиона буолан улуус баһылыгын бочуотунай грамотатынан наҕараадаланна.

Оҕолору улуустаабы үөрэх управлениетин начальника К.К.Чичосинаров ис сүрэҕиттэн ааҕардаллаан, Саҥа дьыллааҥы кэмҥэ Д.П.Коркин аатынан ЧРОСИО үөрэнээччилэрэ Лена Быгынова уонна Ваня Пинигин олус сэргэхтик иллэҥ-саҕалаан ыытталлар.

Е.И. ЕГОРОВА.

Төрөппүккэ сүбэлэр

ОҺО ТЫЛЫН САЙЫННАРАРГА ЛОГОПЕД КӨМӨЛӨҺӨР

Оҕор тыла-өһө кини сайдыытыгар улахан оруолу ылар. Оҕо төрөөбүт тылын баһылаан, туллуйыр эйгэр үөскүүр, улахан дьоҥу, бэйэтин тэҥ саастыылаахтарын кытта уопсай тылы буларга, иннинэ быһаарсарга үөрөнүр.

Тыл итэҕэтэрин көннөрүүгү оҕо кыра саһыгар саҕыйыр ордук. Оскуолаҕа киирэн иннинэ сангарбат дорҕоонноруун туруоран, кэннэрэн бөлүөхтэ, аҕаарга, суруйарга ыарахаттары көрсүбүт.

Кэнники кэмҥэ кыра саастаах оҕолор дорҕону чуолкайдык сангарбат буолуулара үксэтэ. Ордук С, Л, Р, нууччаттан киирэн З, Ц, Ш, Ж, Щ, дьиҥ сахалыы Y, Һ, Н, Нь дорҕоонсорго оҕолор ыарыйдаллар. Оҕо дорҕону чуолкайдык сангарбат бириҥиилэтэ үтүс:

- сангарар аппараат айыллыбыт итэҕэһэ;
- сангарар аппараат үчүгэй эрээри, быстыҥа кыайан сайдыбатаҕа;
- сангарарыгар уоһун, тиһиэн, тылын сыыһа туттара, хамсатара.

Оҕо албах дорҕону кыайан сангарбат буоллаҕына, маҥнай С, З, Ш, Ж дорҕоннору сангарарга үөрэнэхтээх.

"С", "З" дорҕоннору сангарарга эрчиллиилэр

"Лаппаҥы" "Турба"

Уос мичээрдиир, кэтит тыл аллараа уоска сытар. (5 ахсаанҥа дылы тут).

Уос чорбойор, тыл икки ойоҕүө үөһэ көтөҕүллэр. "Турба" үстүн саллыны үрүллэр.

"Баҕа-слон"

Уос мичээрдиир, онтон чорбойор (6 - 8 төгүл онтор).

"Хачыгыл"

Айах аһыллар, тыл хачыгыл курдук үөһэ уоһу, онтон аллараа уоһу таарыйар (6 - 8 төгүл онтор).

"Аллараа тиистэргин ыраастаа"

Тыл төбөтө аллараа тиистэри уна-хаҥас ыраастыыр (6 - 8 төгүл онтор).

"Аллараа тиистэргин аах"

Тыл төбөтө аллараа тиистэри таарыйар ахсаанын аҕаар.

"Куоска кыыһырар"

Айах ыраты аһыллар. "Бөөр" ахсаанҥа тыл төбөтө аллара тиистэр, тыл кэхсэ өрө бөгдьөйөр. "Икки" ахсаанҥа тыл кэхсэ көнөр.

"Өбөс өсүөх"

Уос мичээрдиир, "из" диэн күүскэ тиэскэ төлө бизрэн сангарыллар (3-5 төгүл онтор). Күннэтэ маннык анал эрчиллиилэри өсөрторгөөхпүт, сангарар аппараат быстыҥнара сайдаллар. Үөрэтиллэр дорҕоон маҥнай араас сүүнүөхтэрэ, онтон тылларга (дорҕоон тыл иннигэр, ортотугар, кэнниттэр), тыл ситиммитэр уонна ситиммэхтэх сангаҕа чиҥэтиллэр.

М.И.КОРЯКИНА,
улуустаабы үөрэх управлениетын психолого-педагогическай-медико-социальнай кэмпин логопеда.

Аҕаааччы суруга

АБЫРАЛЛААХ АВТОБУСПУТ АЙҒЫРААН БАРДА

Бастакы Президиумнаат М.Е.Николаев Чурапчы нэһилиэгэ 9 тыһыынчаттан тахса нэһилиэннэлээҕин, томтордорунан тарҕанан ыраах-ыраах олороллоруун билэн баран: "Куорат статуһун ылын", - диэбитин сүрдээҕин үөрэ истибиппит. Онно даҕатан биһиэхэ анаан Новгородовскай уокурук икки улахан томторуун олохтоохторун хааччыйар автобус сүүрүөн үөрдүбүтэ. Олох куорат буоларбыт чугаһаата диэн күлүхпүтүгэр эмиэ мөкпөппит.

Ол кэмтэн түөрт сыл аана оҕуста. Үс оскуолалаах, 2 уһуйаанныах, тыһыынчанан нэһилиэннэлээх, почталаах, дьиэлэнсиэрдаах, 5 маҕаһыыннаах томтордор олохтоохторо күннэ 5 рейси онторор абыраллаах автобуспутунан сылдьа үөрэнэн хааллыбыт. Сыаната да удамыр, 15 солкуобай. Устудьуон, үөрэнээччи, кыаммат аранаҕа саамай табыгастаах транспорт буолан олохпутун чэгиэнитэ, кэҥэтиитэ чахчы. Өссө маннык үтүө өнөөгү толороро чаһынай предприниматель Яков Афанасьевич Тимофеев ылсыыта, олохтоох дьаһалта улэлитиэр кэмэлөспүтэ ордук кэрэхсэбиллээх. Буоллаары буолан ыччыннары-сайыннары айыыр араас мөһөллоруттан интибиэкэ олус чэгчэтук сырыыттыы чаһын тутуһан түөрт сыл устата барыыбытын тиэйэ-таһа сылдьара испитиэр махтал бастыҥын интиэхтиир.

Ол бэйэтэ быйыл ыһын улаханнык алдьанан ылаттаата, бэхтах да кэмнэ алдьанара элбэхтэ. Айаннааччылар автобуспут тыаһа-ууһа мөлтөөбүтүн, буруота-тараата элбэхтиин куттана истэр-көрөр буоллубут. Хас мүнүүтэ ахсын туруннан кэбиһэн сөп курдук. Оҥу ол диэбэккэ, бу үлүгэр хаҥаҕа, тоһуттар тымныыга сылдьа сатыыр, ыйаламбытын чэчэтиһэр. Ол иһин тапталлаах автобуспутугар, кэннин ерөмүөнүүр, сылайан ыытар үлэһиттэргэ истин махталбыт иэдэйиэр иэйиллэр.

Ол эрэн балаһыанньа эрэлэ суох, кутталлаах. Бу түбэлтэҕэ олохтоох былаастар үрдүк чиэстээхтик улаатыр предпринимательгэ көмө сөгөрөллоро эрдэйдэр. Куорат буоларга үлэлэһэр буоллахха, саҥа автобуһу да булан бөҕэрдиллэр, Яков Афанасьевич үлэтэ төһөлөөх чэчиэ этэй? Нэһилиэнньэ да кутталлаах айанныа этэ.

Таксилар бириҥи балаһыанньабытын кыайан быһаарбаттар. Элбэхтэт да бөрт, сыналара да үрдүк, 100-120 солкуобайтан түһэрбэттэр. Онтон итиччэни төлөөн оҕо, дьахтар, кырдьаҕас, устудьуон, үөрэнээччи айыах кыайан уйулматыт. Оннук, куоракка курдук, боростуой норуонна саамай табыгастаах кэлэ - автобус. Куорат тэҥэ нэһилиэннэлээх, кэҥэ сири хабар сэлиэннэйдэр автобус сүүрэр - сайдыы, бөрөмэ ирдэбила. Саатар интернат-оскуола маршрутутар бөрө бөтэ автобус туруоруллара олохтоох былаастартан эрчиллэх быһаарыны эрдэйэр.

С.Г.СТАРОСТИН,
сэлиэнньэ кырдьаҕас олохтоохо.

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү убайбытын ***Иван Александрович НОВГОРОДОВЫ*** *55 саастыгын, өркөйдөөх үбүлүйүгүн итиитик-истинник үрдүбүүбүт-айаллаһыыбыт!*

Баҕарабыт хытаанах дорообуйаны, үлэҕэр үрдүк ситиһиилэри, саҥабыт саҥаны саргыланнын, талыйдабытыгар тобуллан истин, дыыс кэргэннэр дьоҕус-соҕуруу!

Чурапчыттан Петр, Екатерина Сорокоумоотар, Алексей Новгородов дыыс кэргэннэ.

***

Күндү эдьиийбитин, Аллаҕар нэһилиэгин олохтоохун "Саха Республикатын үрдэтиллэрин туйгунун" Учууталлар учууталлаарын, үлэ ветеранын ***Аксинна Ивановна СОРОКОУМОВАНЫ*** *"Саха Республикатын бочуоттаах ветерана" аат иҥэриллибитиэн уонна цимнэт Саха дьиэлэрин итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!*

Биниги Эйигинэн киэн туттабыт! Баҕарабыт Эйиэхэ чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, үлэҕэр өссө үрдүк ситиһиилэри, чэгиэн дьоҥҥо таптаммыттарыгар уйдаран үйүннүк дьоллоохтук аҕаҕаргар!

Чурапчыттан Петр, Екатерина Сорокоумоотар.

ИП Платонов Г.С.

Магазин

Тап-Тал

ул. Сокольникова 21

предлагает

норковые шубы, куртки в кредит без первоначальной оплаты до 3-х лет (паспорт, СНИЛС, ИНН) в рассрочку

* до 6-ти мес.

Также промтовары повседневного спроса для работы, отдыха, спорта

предъявителю купона скидка – 1% при приобретении норковой шубы, куртки.

МУНИЦИПАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ "ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН) РАСПОРЯЖЕНИЕ

№10 от 18 января 2011 г.

"О проведении сплошных статистических наблюдений за деятельностью субъектов малого и среднего предпринимательства"

Во исполнение пункта 2 статьи 5 Федерального закона от 24 июля 2007 года №209-ФЗ "О развитии малого и среднего предпринимательства в Российской Федерации" (с изменениями от 18.10.2007 г., 22,23 июля 2008 г., 27 декабря 2009 г.), распоряжаюсь:

1. Провести сплошные статистические наблюдения за деятельностью субъектов малого и среднего предпринимательства один раз в пять лет по Чурапчинскому улусу в срок до 10 февраля текущего года,

2. Назначить ответственными:

2.1. За организацию проведения статистического наблюдения:

Алексеева И.Н. – начальника ОС и ОСН №20 в Чурапчинском районе (улусе) Николаеву А. О., гл. специалиста Управления экономического развития;

Борисова С.А. – руководителя ЛУ "Центр поддержки предпринимательства РС (Я)" Чурапчинского улуса,

Сивцеву Е.Г. – председателя общественного Совета предпринимателей Чурапчинского улуса.

2.2. За представление информации и заполнение анкет субъектами малого и среднего предпринимательства глав и экономистов муниципальных образований поселений Чурапчинского улуса.

2.3. Субъектам малого и среднего предпринимательства принять активное участие и своевременно предоставить требуемую статистическую информацию по месту регистрации специалистам администраций МО поселений.

3. Скорокоумовой Е.Е. опубликовать настоящее распоряжение в улусной газете "Саха олох".

4. Контроль за исполнением настоящего распоряжения возложить на 1 заместителя главы МО "Чурапчинский улус (район)" Лесикова М.И.

С.И.Иванов,
Глава МО "Чурапчинский улус (район)".

БИЛЛЭРИИЛЭР

3 хостоох, оҺоҕунан оттуллар системалаах квартира атыыланыр, 2-с этээс (сылгас). **Тел.: 43-490, 8984-104-87-22.**

***

Продаю Т-Кроуп 1990 г. в хорошем состоянии за 130 тыс. руб. Торг. **Тел: 8914-104-55-92, 28-224.**

***

"Сардаана" такси Чурапчы-Дьокуускай маршрутунан дьону таһар. Болтоноттон, Хатылыттан, Одьулуунтан, Дириҥтэн, Хадаартан дьону ылабыт. **Билэр тел: 42-555. Дьокуускайга диспетчер: 233-221, 70-56-70.**

***

Киинтэ уһаайбалаах 6х6 уонна 7х8 чаанньай дыыс, үчүгэй туруктаах "Урал" мотоцикл атыыланаллар.
Тел: 8914-264-65-42.

***

Биир осьтаах "Беларуська" аналлаах прицеп атыыланыр. **Тел: 29-487.**

***

Икки тыҥы тый суттэ: сотото кутас, буутугар СЕ бэчээттээх уонна булуур буутугар ♀ бэчээттээх. Иккиэн унга кулгаахтара мунур, кутуруктара сыалай. Ким көрбүт **24-435, 24-455, 8-914-224-35-06 телефоннарга** биллэрэргитигэр көрдөһөбүт. Маньаны эрэнэрэбит.

ӨЙДҮҮ-САНЫЫ СЫЛДЬЫАХПЫТ

Күүлү уолум, быраатым, убайбыт, Хатылы нэһилиэгин олохтоохо Наумов Дмитрий Семенович хомолтолоохтук олохтон туораабыта, күн сиригэн күрэммитэ тохсунньу 22 күнүгэр ноомуо 40 хонугун туолар. Биһиги соҺуччу сүүктэнэн аҥыыбыт-кутурҕаммыт аастат, кини дьылҕата кылгаһыгыттан хоргутабыт.

Дима 1974 сыллаахха баладан ыйын 30 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгэр Наумоотар дьиэ кэргэннэригэр иккис ороон төрөөбүтэ. Ыал улахан уола буолан өр сааһыгыттан убай, аҕа оруолун толорон туох баар үлэ, от-мас балаҕаннаах юнисхэ сүктэриллибитэ. Ханнык да үлэгэн иҥнэн-толлон турбакка үтүө суобастаахтык, эпизодическэ сыһыанньаһара. Кылыгас, толорутас этэ.

Дима эдэр сааһыгар, саҥа олох олорон иҥэн суох буолбута, бойдатын кэнниттэн кими да хаалларбакка, аҕа буолар үөрүүтүн билбэхэ бу орто дойдуттан барбата биһигиэн олус хомотор.

Биһиги Димабыт ыаҕа эрдэҕиттэн холлку майгылаах, куруук үөрэ-көтө сылдьар этэ. Күүлү уолум, быраатым, убайбыт сырдык мөссүөнэ биһиги өйбүтүттэн хаһан да сүтүө суох, биһиги кэмиэ өрүү ойдуу-саныы сылдьыахпыт.

Уолбутун тиҥэх суолугар атаарыыбыт, хамаласпут, өйөстүт аймахтарбытыгар, дорҕоо торбутугар булка барылларыгар улахан махталбытын тиэрдэбит. Эйиги үтүө саныаҕыт оҕолоргутун, сиҥиэрэргитин үйүн үйэлээтин, хаһан да эйигиэн ыар сурах аймаабатын!

Ийэтэ, биригэ төрөөбүттэрэ, күүгүөттэрэ.

Одьулуун нэһилиэгин олохтоохо

СИВЦЕВА Дария Петровна

олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

-Тапталлаах ийэтэ Сивцева Дария Петровна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан уолугар, саастарын ситэ илик оҕолор дьаалаларыгар улуустаабы комиссия эпиэттэргэ секретарыгар Сивцев Прокопий Александровичка, кини дьиэ кэргэнигэр "Чурапчы улууна (оройуона)" МТ дьаһалтата;

-Үлэ ветерана Сивцева Дария Петровна олохтон туораабытынан үөлэлэһиэхтэригэр Сивцев Александр Александровичка, оҕолорутар, сиҥиэрэргэр Мария, Гермоген Сибиряковтар;

-Үлэ ветерана Сивцева Дария Петровна олохтон соҥумардык туораабытынан кэргэннэр Александр Александровичка, оҕолорутар, чугас дьонутар Чурапчыттан, Одьулуунтан, Мугудайтан Неустроевтар;

-Үлэ ветерана Сивцева Дария Петровна олохтон туораабытынан чугас доҕотторугар Прокопьа, Таисьа, бары аймахтарыгар Ежочьиновтар;

-Тапталлаах ийэтэ Сивцева Дария Петровна олохтон туораабытынан биригэ үлэлэһиэт табаарыстарыгар Сивцев Прокопий Александровичка Улахан Күөлгэ биригэ алтыспыт доҕотторо;

- Сивцева Дария Петровна олохтон туораабытынан кэргэннэр Александр Александровичка, оҕолорутар, иҥэйиэттэриэгэр, күүгүөтүгэр, сиҥиэрэригэр, хос сиҥиэрэригэр, бары аймахтарыгар Аграфена Павловна уонна кини оҕолоро Дьячковскайдар;

-14-с №-даах профессиональнай лицей кырдьаҕас ветеранулэйитэ Сивцева Дария Петровна олохтон туораабытынан кэргэннэр Александр Александровичка, оҕолорутар, күүгүөтүгэр, сиҥиэрэригэр, хос сиҥиэрэригэр, бары аймахтарыгар лицей салаатта, профкома, бары үлэйиттэрэ;

-Күүлү эдьиийэ Сивцева Дария Петровна ыарахан ыарыыттан күн сиригэн барбытынан баһыгар Матвеева Мария Петровнаҕа Одьулуунтан, Чурапчыттан, Дьокуускайтан Матвеевтар, Старостиннар;

-Тапталлаах ийэтэ Сивцева Дария Петровна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан биригэ үөрэммит табаарыстарыгар Сивцев Прокопий Александровичка Одьулуунтан биригэ үөрэммит доҕотторо;

- Эдьиийдэрэ Сивцева Дария Петровна үйүн ыарахан ыарыыттан күн сиригэн барбытынан убаастыыр ыаҥа ыаллаларыгар Мария Петровна, Иннокентий Константинович Матвеевтарга ыаҥа ыаллара, "Эрилик" туойбо олохтоохторо;

- Эдьиийэ Сивцева Дария Петровна ыаллан олохтон туораабытынан ыалларыгар Матвеева Мария Петровнаҕа Ярославскай уулусса 36-н ыаллара;

-Үлэ ветерана Сивцева Дария Петровна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан биригэ үөрэммит үөлэлэһиэхтэриэгэр Лупей Вера Александровнаҕа, кини дьиэ кэргэттэриэгэр Одьулуун оскуолатыгар биригэ үөрэммит үөлэлэһиэхтэрэ, кылаас салаайааччыта Мария Гавриловна.

Чурапчы нэһилиэгин интернат-оскуола тэпсиэрин олохтоохо

СЫРОМЯТНИКОВ Иван Александрович

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан ньуттуруннаа рын тиэрдэллэр:

-Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар, сиҥиэрэригэр сибэкки бириэмэ бириэмиэ үөлэлэспит үөлэлэһиэхтэрэ;

-Күүдүгүк саныыр быраата, таайдара, Томпо Кыраас-Халдьаайыгыттан төрүттээх Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан таптаммыт кэргэннэр Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар Васильева Мария Ивановна, Сыромятников Александр Иванович уонна Варламова Альбина Ивановна дьиэ кэргэттэриэгэр эдьиийэ Платонова Анна Александровна, кини оҕолоро, сиҥиэрэ Платоновтар, Башкиртар, Ефимовтар, Павловтар, Хоннох;

-Үлэ ветерана Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр, педагогическай үлэ ветераналар Сыромятникова Татьяна Гавриловнаҕа, кыргыттарыгар Мария, Альбина Ивановналарга, уолдар Александр Ивановичка, сиҥиэрэригэр, чугас аймахтарыгар үөрэх управлениета, үөрэх үлэйиттэриэн профсоюун комитета, педагогическай үлэ ветераннарын сибэкки;

-Үлэ ветерана Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар Марияҕа, Аллаҕа, Саннаҕа, сиҥиэрэригэр, чугас аймахтарыгар Чурапчы арыс ыллаастаах оскуолатыгар биригэ үлэлэспит коллеталара Шадрина В.П., Павлова А.Е., Федотова Л.М., Прибылых А.З., Пономарева Р.С., Н.К., Е.И.Дьыдыкитар;

-Тапталлаах кэргэнэ, күүгүөтүгэр Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан күнү-бүгүн Татьяна Гавриловна Сыромятниковаҕа, күүгүөтүгэр Петр Гавриловичка, иҥиилэр дьиэ кэргэттэриэгэр Болтоноттон Егоровтар, Чурапчыттан Собакиннар, Егоровы, Дьокуускайтан Атласовтар дьиэ кэргэттэрэ;

-Тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эҥилэрэ Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан күнү-бүгүн эдьиийдэриэгэр Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар, сиҥиэрэригэр Дьокуускайтан Павловтар, Попова, Чурапчыттан Поповтар дьиэ кэргэттэрэ;

-Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан ыаллаһыгар Варламова Альбина Ивановнаҕа, кэргэнигэр Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар, сиҥиэрэригэр Чурапчы арыс ыллаастаах оскуолатын 1968 с. выпускниктара;

-Сыромятников Иван Александрович олохтон туораабытынан алын ыллаахха үөрэппит учууталларыгар Татьяна Гавриловнаҕа алын ыллааҥы 1991 с. бүтэрбит выпускниктара;

-Таптыыр кэргэнэ, аҕалара, эҥилэрэ Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан эдэр саастарыттан дорообуттар Сыромятникова Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар, сиҥиэрэригэр дьиэлэрэ Александра, Ульяна;

-Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр, оҕолорутар, ыаҕаҥнар Мария Ивановнаҕа, күүгүөтүгэр Андрей Дмитриевичка, сиҥиэрэригэр ыаҥа ыаллара Петровскай улуустааҕы 35-н олохтоохторо;

-Тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эҥилэрэ Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан Тулагы-Киллэм оскуолатыгар биригэ үөрэммит дьиэлэриэгэр, ыаҕаҥнар Сыромятникова Татьяна Гавриловнаҕа оскуолаҕа биригэ үөрэммит дьиэлэриэн аатырыттан Сидорова Галина Николаевна, Сивцева Маргарита Дмитриевна;

-Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр, ветеран-үлэйиттэриэгэр Сыромятникова Татьяна Гавриловнаҕа, ыаҕаҥнар Варламова Альбина Ивановнаҕа уонна кинилэр дьиэ кэргэннэриэгэр, бары аймахтарыгар Чурапчы 2-с №-даах орто оскуолатын коллектива;

-Тапталлаах аҕата Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан күн сиригэн барбытынан биригэ үлэлэспит коллеталарыгар Васильева Мария Ивановнаҕа Оҕо сүдүүлэтин коллектива;

-Тапталлаах аҕата Сыромятников Иван Александрович үйүн ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан педагогическай Васильева Мария Ивановнаҕа улуустааҕы кини бэльэҺэ салаатта, профкома;

- СР ОДьКХ ГУП Чурапчыстааҕы филиальын ветерана Сыромятников Иван Александрович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр Татьяна Гавриловнаҕа, оҕолорутар, сиҥиэрэригэр СР ОДьКХ ГУП Чурапчыстааҕы филиальын салаатта, профкома.

Тапталлаах кэргэнэ, улууспут биир ыраахтыыр, киэн туттар сылайаачыта, быраата

АЛЕКСЕЕВ Григорий Никонович

олохтон туораабытынан госучреждение профсоюун комитетын өр сылларга салайбыт, Саха Республикатын госучреждениелар үлэйиттэрин профсоюун республикатааҕы комитетын бочуоттаах чилиэнигэр, кэргэнэр Марина Николаевнаҕа, оҕолорутар, сиҥиэрэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Госучреждениелар общественнай хаачыйыы үлэйиттэрин профсоюун Чурапчы улууһуонааҕы комитета.

Чурапчы нэһилиэгин олохтоохо, тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, тыыл ветерана, сэрии ветерана, бойобуой, Герой-ийэ

МАТВЕЕВА Пелагея Николаевна

бу дьыл тохсунньу 18 күнүгэр ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытын дириҥник кутурҕуйан туран барыы аймахтарыгар, билэр дьонутар, үөлэлэһиэхтэриэгэр ыгыллыыбыт.

Оҕолоро, күүгүөттэрэ, сиҥиэрэ хос сиҥиэрэ.

КОРЯКИНА Светлана Николаевна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

-Корякина Светлана Николаевна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр Иван Егоровичка, оҕолорутар, табаарыстарыгар Семен Егорович Корякин дьиэ кэргэннэр Пинигиналар;

-Кыйыгыттэрэ Корякина Светлана Николаевна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэннэр Иван Егоровичка, оҕолорутар Димаҕа, Айаалга, Машеньканаҕа, Петяҕа уонна бары аймахтарыгар таайдара Лягин, саҥастара Дьыбдыкэй уонна кини оҕолоро;

-Тапталлаах ийэлэрэ, кэргэнэ Корякина Светлана Николаевна үйүн ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолорутар Димаҕа, Айаалга, Машаҕа, аҕаларыгар Иван Егоровичка 2-с, 4-с, 6-с ыллаастар коллективтара, учууталлара, тэриллиитэрэ.

Талыйдан тэрүттээх Дьокуускай куорат олохтоохо

ГОГОЛЕВ Михаил Михайлович

бу дьыл тохсунньу 17 күнүгэр хомолтолоохтук олохтон туораабытын биһэр дьонутар, доҕотторугар ыгыллыыбыт.

Кэргэнэ, оҕолоро, ийэ ыаҥа, биригэ төрөөбүттэрэ, аймахтара.

Чурапчы нэһилиэгин олохтоохо, күүгүөтүт

РОЖИН Эдуард Власьевич

хомолтолоохтук олохтон туораабытынан кэргэннэр Ольгаҕа, кыргыттарыгар, эҥилэриэгэр Ирина Ивановнаҕа, ийэлэригэр Варвара Семеновнаҕа, аҕаларыгар Власий Петровичка, биригэ төрөөбүттэриэгэр, аймахтарыгар Чурапчыттан Мария Петровна Корякина, оҕолорун дьиэ кэргэттэрэ Старостиннар, Манасыстовтар, Сивцевтэр, Пинигиналар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор-директоры солбуйаччы, культура, быраап, дорообуйа хаҥыстабыын отдела – О.В. ТРОФИМОВА.
Эпиэттэнэр секретарь, литературнай сотрудник, сурук отдела – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэхтээһин, оҕо аймах, ыччат отдела – А.Г. КУЗЬМИНА.
Верстальщик – Л.К.ПОПОВА, Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээттээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саха олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массабай информация средстволорун туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуулуу хоспуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

Сана олох

Автор суругар өйдөбүлэр саҥа редакция позициятыгар малдьы сөп түбэтэр буолбатах. Сурукка ыйытыктар чочуллар кырдьыгыстыктарыгар эпиэтиннэйэр автор тус бэйиэ сүгэр.

АДАРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннорбут: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaolok@mail.ru

Бэчээккэ сакаас: № 5 (10254) Тираж 2400. Хаһыат сыаната: 10 сол.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэриллибит: 16 ч 00 м. "Саха олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 19.01.2011 с. офсетка бэчээттэнэ. Адарыса: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат издательствата уста оттуоруннаҕына, чаллыгыр уонна субуотаҕа тахсар.